แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

GUIDELINES FOR DEVELOPING LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS BASED ON KALYANAMITRA DHAMMA OF SAMRONG THAP DISTRICT IN SURIN PROVINCE

พิชญ์ชัญญา ศรีโพนทอง[1] ทวีศักดิ์ ทองทิพย์[2] สถาพร ภาคพรม[3]
Phidchanya Sriphonthong[1] Thaweesak Thongthip[2] Sthaporn Phakphrom[3]
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
phidchanya@gmail.com

Received : May 8, 2025; **Revised :** June 11, 2025; **Accepted :** August 26, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำ วิธีการ และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เป็นวิจัยแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มประชากร จำนวน 191 คน และแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ ความสำคัญอยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ ตามลำดับ

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมทั้ง 4 ด้าน มีข้อค้นพบคือ อบรมพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) การเสริมกำลังใจและประเมินความก้าวหน้า ฝึกการพูด การเขียน การฟัง การสื่อสาร การสร้างมนุษยสัมพันธ์ สร้างความอบอุ่น ความสุข มีความเสมอภาค ตั้งกรรมการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม พูดสื่อสารด้วยวาจาชวนฟัง ชัดเจน สุภาพ ตรงประเด็น

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรธรรมทั้ง 4 ด้าน มีข้อค้นพบคือ พัฒนาผู้นำให้ผู้นำสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เหมาะสมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน จูงใจครูในโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการทำงาน พัฒนาทางอารมณ์ของผู้นำ การสื่อสารที่ดี ให้ความเชื่อถือ ตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยเหตุผล สร้างกิจกรรมร่วมกัน สร้างมนุษยสัมพันธ์ เสริมกำลังใจภายในองค์กร สร้างบรรยากาศความสุกสนาน ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสุข ความอบอุ่นเป็นกันเอง ทักทาย ยิ้มแย้ม แจ่มใส ดูแลเอาใจใส่เป็นกันเอง ตั้งคณะกรรมการหรือทีมที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ชัดเจนและส่งเสริมการพูดในเชิงบวก การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เปิด

โอกาสให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กร แต่งตั้งภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการศึกษา มีทักษะการสื่อสาร น่าสนใจ แต่งกายน่าเคารพนับถือ รู้จักพูดชี้แจงหรืออธิบายเหตุผลด้วยวาจาที่ชวนฟัง สุภาพไพเราะ สื่อสารตรงประเด็น การสื่อสารด้วยวาจา ข้อความ และเทคโนโลยี เลือกช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย รวดเร็วและทันต่อเทคโนโลยี

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ผู้บริหารสถานศึกษา; หลักกัลยาณมิตรธรรม

Abstract

The objecfives of this research were: 1) to study the current state of leadership development of educational administrators in Samrongthap District, Surin Province, 2) to study methods of leadership development for educational administrators based on the principles of *Kalyanamitra Dhamma* in Samrongthap District, Surin Province, and 3) to propose guidelines for the development of leadership for educational administrators based on the principles of *Kalyanamitra Dhamma* in Samrongthap District, Surin Province.

The research was a mixed-methods approach, collected quantitative data by using a questionnaire. The sample for the study consisted of 191 samples, including school directors, deputy school directors, and teachers in Samrongthap District, Surin Province. Qualitative data were gathered through structured interviews with 7 key informants. Data were analyzed by using percentage, mean, and standard deviation statistics. The research findings were as follows:

1. The development of leadership among educational administrators in all four areas was found to be at a high level. When considering the order of importance, it was found that the participation aspect of leadership was the most important, followed by human relations, communication, and leadership competence, respectively.

2. The methods for developing leadership of educational administrators based on *Kalyanamitra Dhamma* principles were included self-development training related to the use of innovation and technology, the creation of Professional Learning Communities (PLCs), providing encouragement and assessing progress, practicing speaking, writing, listening, and communication skills, developing human relations, creating warmth and happiness, ensuring equality, establishing committees for participation, and promoting clear, polite, and relevant verbal communication.

3. The proposed guidelines for developing leadership of educational administrators based on *Kalyanamitra Dhamma* principles were included developing leaders' ability to select and use appropriate technology and innovations to keep pace with the changing world, motivating teachers to participate in work, developing the emotional intelligence of leaders, promoting good communication, fostering trust, making decisions and solving problems logically, creating collaborative activities, building human relations,

boosting motivation, providing encouragement within the organization, fostering a joyful atmosphere, promoting activities that bring happiness, warmth, and a sense of camaraderie, greeting others with smiles, being attentive, and creating an atmosphere of mutual respect. Furthermore, establishing committees or teams with participation from all parties, communicating constructively and clearly, promoting positive speech, creating a friendly environment, and giving everyone a role in organizational development were also recommended. The research also emphasized the importance of having a well-organized network to support education, providing everyone with an opportunity to contribute to development, honing communication skills, dressing respectfully, and being able to clearly explain and justify ideas in a polite, pleasant, and concise manner, using various communication channels such as verbal messages and technology that are fast and up-to-date.

Keywords: Leadership; Educational Administrator; Principles of Spiritual Friendship

บทนำ

การบริหารจัดการขององค์การทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลักที่ต้องมีเป้าหมายชัดเจนที่แสดงให้เห็นบทบาทของผู้นำหรือผู้บริหาร ในการนำองค์การให้การเปลี่ยนแปลงพัฒนาผู้นำต้องมีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดถึงบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย ให้การบริหารบรรลุตามนโยบายของการบริหารจัดการขององค์การการสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาให้เป็นไปตามแผนนโยบายและแผนงานที่วางไว้ให้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปพัฒนาหรือบูรณาการการศึกษาได้อย่างมีความเหมาะสมกับการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะกัลยาณมิตรธรรมเป็น หลักธรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้ โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำหรือภาวะผู้ทางการศึกษา ต้องมีการเปลี่ยนพัฒนาไปตามกระแสของโลกไร้พรมแดนหรือที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเริ่ม เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราอย่างแยกกันไม่ออก ทำให้ผู้นำหรือผู้บริหารสามารถรับรู้ข่าวสารซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็วเป็น "สังคมข้อมูลข่าวสาร" ระบบสังคมมีความละเอียดอ่อน และสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น แต่ปรากฏว่าผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ยังขาดภาวะความเป็นผู้นำ จำเป็นต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2557, หน้า 537-538.)

โดยเฉพาะการพัฒนาภาวะผู้นำมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนา ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ยังควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพและประโยชน์แก่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำ เพื่อให้โรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบเกิดการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้มีความเป็นกัลยาณมิตรภายในองค์กร สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ต่อไป

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

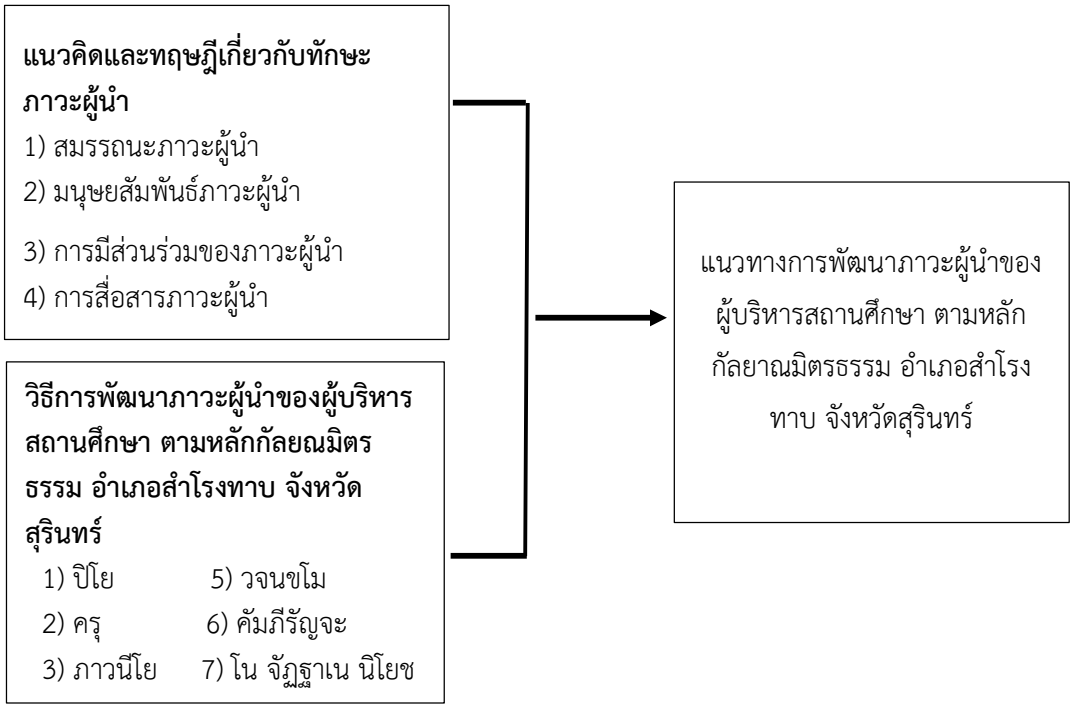
การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาภาวะผู้นำ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ 4 ด้าน คือ ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ และด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำ หมายถึง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ 4 ด้าน ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ และด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ สภาพการพัฒนาภาวะผู้นำ หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่ของการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ 4 ด้าน คือ ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ และด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ หมายถึง วิธีปฏิบัติตามหลักการเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบในการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ๔ ด้าน คือ ๑) ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้นำที่ให้ความสำคัญด้านจริยธรรมและความปลอดภัย ส่งเสริมให้ความรู้สึกผูกพันธ์กันและความเป็นเจ้าของ ให้อำนาจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆและส่งเสริมให้องค์กรมีการเรียนรู้ และสนับสนุนให้ผู้อื่นเติบโต 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้นำที่กำหนดนโยบายเป้าหมายที่ชัดเจน สั่งการให้มีความชัดเจน ไม่กำกวม สอนงานหรืออธิบายงานให้ชัดเจน ติดต่อสื่อสารได้ชัดเจนและทั่วถึงกับผู้ใต้บังคับบัญชา และมีความยืดหยุ่นในการทำงานในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบ ตามสมควรแก่เหตุ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนของผู้ใต้บังคับบัญชา การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตาม และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้นำที่มีความสามารถพูดและเขียนในโอกาสต่างๆ ความสามารถในการสื่อสารผ่านเทคโนโลยี และความสามารถในการจูงใจ โน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นด้วย ยอมรับ และคล้อยตาม แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ 4 ด้าน คือ 1) ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ และ 4) ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำน่ารัก (ปิโย) หมายถึง ภาวะผู้นำที่น่ารักมีเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ 2) ภาวะผู้นำน่าเคารพ (ครุ) หมายถึง ผู้นำที่ปฏิบัติที่ดีเป็นที่ไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ทุกคนได้นำไปเป็น

แบบอย่างที่ดี 3) ภาวะผู้นำน่ายกย่อง (ภาวนีโย) หมายถึง ผู้นำมีความน่ายกย่อง น่าชื่นชม น่าเชื่อถือของผู้ใต้บังคับบัญชาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ 4) ภาวะผู้นำรู้จักการใช้คำพูด (วัตตา) หมายถึง ผู้นำรู้จักพูดชี้แจงหรืออธิบายเหตุผลด้วยวาจาที่ชวนฟัง สุภาพ สามารถนำไปเป็นแนวทางพัฒนาตนเองได้ 5) ภาวะผู้นำมีความอดทน (วจนักขโม) หมายถึง ผู้นำพร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา และพร้อมที่จะรับฟังปัญหา โรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ที่แสดงออกมาด้านความคิดเห็นในทิศทางที่ดีต่อผู้นำ 6) ภาวะผู้นำใช้ถ้อยคำลึกซึ้ง (คัมภีรัญจะกะถัง กัตตา) หมายถึง ผู้นำชี้แจงข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริง ล้ำลึก ชัดเจนเข้าใจง่าย ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ สามารถนำไปปฏิบัติตามได้ 7) ภาวะผู้นำชักนำไปในทางที่ดี (โน จัฏฐาเน นิโยชะเย) หมายถึง ผู้นำไม่ชักนำผู้ใต้บังคับบัญชาไปในทางที่เสื่อมเสียแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

จากการศึกษาข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitave Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากตำราหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยซึ่งประกอบด้วยหัวข้อสำคัญดังต่อไปนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ 2) แนวคิดเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำ 3) แนวคิดการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 4) การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 5) ทฤษฎีภาวะผู้นำ 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ มีวิธีในการวิจัย ดังนี้

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 191 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 191 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน จำนวน 7 คน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการใช้แบบการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3)การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์ สรุปและนำเสนอในเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้ ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็น ที่มีต่อสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ รายด้านโดยรวมทุกด้าน

การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์	ระดับปฏิบัติ		
	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับ
1. ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ	4.60	0.40	มากที่สุด
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ	4.64	0.37	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ	4.65	0.45	มากที่สุด
4. ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ	4.61	0.47	มากที่สุด
รวม	**4.62**	**0.39**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาวิธีการ การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1) ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้นวัตกรรม อบรมพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การเสริมกำลังใจและประเมินความก้าวหน้าในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ศึกษาแบบอย่างการวางแผนและพัฒนางานอย่างเป็นระบบในการพัฒนาองค์กร มีความเข้มแข็ง รอบรู้ หมั่นฝึกฝนและอบรมพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้มาพัฒนาองค์กรให้ยั่งยืนการฝึกการพูด การเขียน การฟัง การสื่อสาร 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ การพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างกิจกรรมร่วมกัน แสดงความใส่ใจ เห็นคุณค่า ยกย่อง ชมเชย สร้างมนุษยสัมพันธ์ ต้องเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เอาใจใส่เป็นกันเองโอบอ้อมอารี แสดงความจริงใจและมีความยุติธรรม สร้างความอบอุ่น ความสุข สนุกสนาน อารมณ์ดี ยิ้มแย้มทักทายด้วยไมตรี จัดกิจกรรมกลุ่มตามโอกาสที่เหมาะสม และมีบุคลิกที่ดี ฝึกยิ้มแย้ม รู้จักขบขันหัวเราะ ชื่นชมในโอกาสที่เหมาะสม 3) ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ การสร้างความร่วมมือภายในองค์กร แจ้งข้อมูลข่าวสารการบริหารจัดการภายในองค์กร รับฟังความเห็นจากทุกฝ่าย จัดตั้งทีมคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมทุกฝ่าย สร้างความร่วมมือร่วมกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามาร่วมกิจกรรม มีความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น ดำเนินกิจกรรมใช้สถานที่ตามความจำเป็น 4) ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ การพูดสื่อสารด้วยวาจาชวนฟัง ชัดเจน สุภาพ ตรงประเด็น ชี้แจงเหตุผลด้วยวาจาที่ชวนฟัง สื่อสารด้วยวาจา ข้อความ เทคโนโลยีตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาแนวทาง การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1) ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ การเลือกใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เหมาะสมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน จูงใจครูในโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการทำงาน เลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้เหมาะสม พัฒนาทางอารมณ์ของผู้นำ การสื่อสารที่ดี การให้ความเชื่อถือ การตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยเหตุผล มีความรู้พื้นฐาน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ นำความรู้ความสามารถไปใช้ในสถานการณ์จริง 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ องค์กรมีการสร้างกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ สร้างแรงจูงใจ เสริมกำลังใจภายในองค์กร สร้างมนุษยสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมภายในองค์กร มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน สร้างบรรยากาศความสุกสนานในสถานศึกษา ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสุข ความอบอุ่นเป็นกันเอง ทักทายยิ้มแย้ม แจ่มใสกับทุกคนในองค์กร แสดงออกด้วยอารมณ์ที่น่าเข้าปรึกษา ดูแลเอาใจใส่เป็นกันเอง3) ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ การจัดตั้งคณะกรรมการหรือทีมที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ชัดเจนและส่งเสริมการพูดในเชิงบวก สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เปิดโอกาสให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรเพื่อรับฟังความคิดเห็นและขอคำปรึกษาวางแผนร่วมกัน ดำเนินการแต่งตั้งภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการศึกษา เปิดโอกาสให้ทุกคนมีบทบาทในการพัฒนา ร่วมวางแผน รับฟังความคิดเห็น และใช้สถานที่ในสถานศึกษาได้ตามความจำเป็น 4) **ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ** การมีทักษะการสื่อสาร น่าสนใจ แต่งกายน่าเคารพนับถือ รู้จักพูดชี้แจ้งหรืออธิบายเหตุผลด้วยวาจาที่ชวนฟัง สุภาพไพเราะ สื่อสารตรงประเด็น สื่อสารด้วยวาจา ข้อความ และเทคโนโลยี เลือกช่องบทางสื่อสารที่หลายหลายรวดเร็วและทันต่อเทคโนโลยี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมาก ผลลำดับความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ (ค่าเฉลี่ย = 4.65) ลำดับที่ 2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ (ค่าเฉลี่ย = 4.64) ลำดับที่ 3 ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ (ค่าเฉลี่ย = 4.61) และลำดับที่ 4 ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ (ค่าเฉลี่ย = 4.60) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นนทกร อรุณโน ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 17” ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๗ มีความสัมพันธ์ในระดับกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .1 และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 เป็นไปตามสมการพยากรณ์อย่างง่าย Y=2.04.51X120

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ สรุปผลดังนี้

1) ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้นวัตกรรม อบรมพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) และการเสริมกำลังใจและประเมินความก้าวหน้าในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี การศึกษาแบบอย่างการวางแผนและพัฒนางานอย่างเป็นระบบในการพัฒนาองค์กร มีความเข้มแข็ง รอบรู้ หมั่นฝึกฝนและอบรมพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้มาพัฒนาองค์กรให้ยั่งยืน และการฝึกการพูด การเขียน การฟัง การสื่อสาร 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ การพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างกิจกรรมร่วมกัน แสดงความใส่ใจ เห็นคุณค่า ยกย่อง ชมเชย สร้างมนุษยสัมพันธ์ เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เอาใจใส่เป็นกันเองโอบอ้อมอารี แสดงความจริงใจและมีความยุติธรรม สร้างความอบอุ่น ความสุข สนุกสนาน อารมณ์ดี ยิ้มแย้มทักทายด้วยไมตรี จัดกิจกรรมกลุ่มตามโอกาสที่เหมาะสม และการมีบุคลิกที่ดี ฝึกยิ้มแย้ม รู้จักขบขันหัวเราะ ชื่นชมในโอกาสที่เหมาะสม 3) ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ การสร้างความร่วมมือภายในองค์กร แจ้งข้อมูลข่าวสารการบริหารจัดการภายในองค์กร รับฟังความเห็นจากทุกฝ่าย และการจัดตั้งทีมคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมทุกฝ่ายและสร้างความร่วมมือร่วมกัน เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามาร่วมกิจกรรม มีความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นและการเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมวางแผนพัฒนาในการใช้สถานที่ตามความจำเป็น 4) ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ การพูดสื่อสารด้วยวาจาชวนฟัง ชัดเจน สุภาพ ตรงประเด็น ชี้แจงเหตุผลด้วยวาจาที่ชวนฟัง สื่อสารด้วยวาจา ข้อความ เทคโนโลยีตามความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารี กังสานุกูล ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2” ผลการศึกษาพบว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศของครู โดยรวมและ รายด้าน แตกต่างกัน (3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ครู โดยรวมแตกต่างกัน พิจารณารายด้านแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีที่เหมาะสมและด้านการคาดหวังผลการปฏิบัติงานของผู้ตามในระดับสูง ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคิดเห็นของครู ที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก($\bar{X}$=3.96) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาและต่ำสุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.05) รองลงมาคือด้านพัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.01) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=3.86) ๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานพบว่า ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

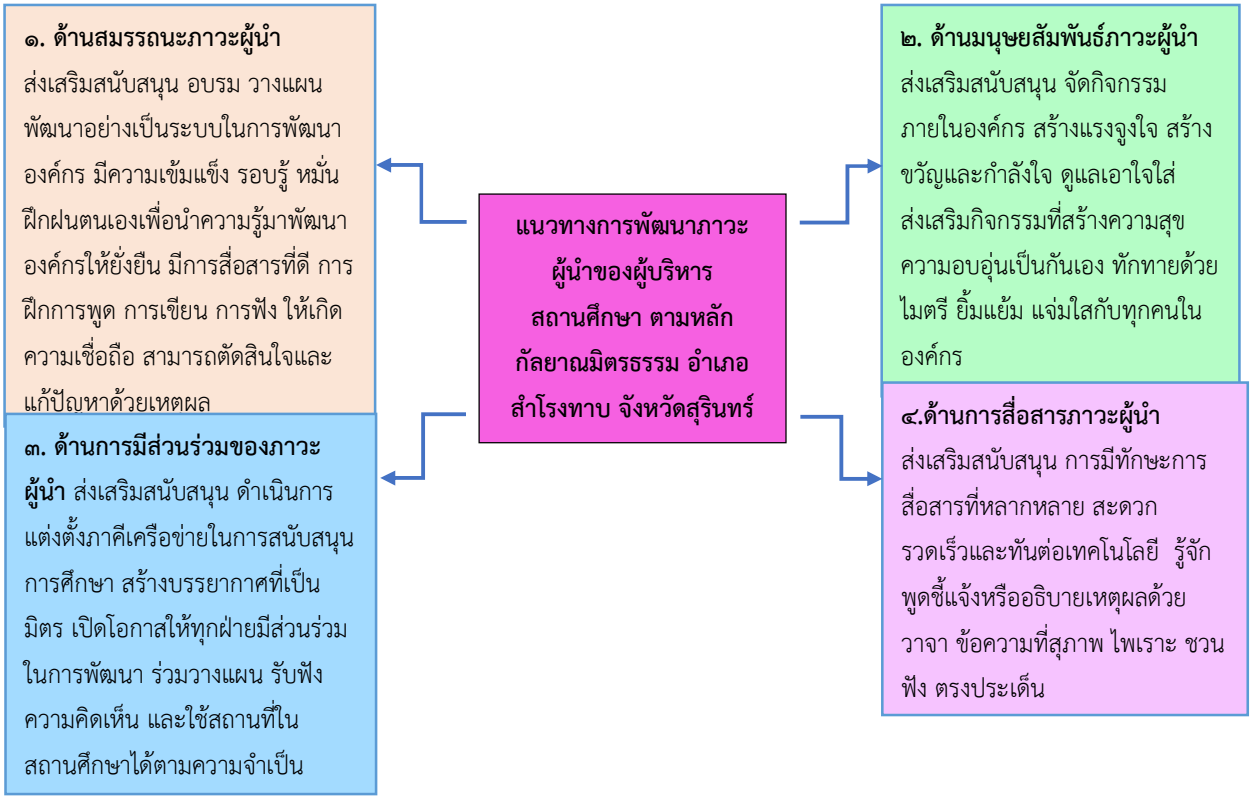
3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ สรุปผลดังนี้

1) ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ การเลือกใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เหมาะสมเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน จูงใจครูในโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการทำงาน เลือกใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้เหมาะสม พัฒนาทางอารมณ์ของผู้นำ การสื่อสารที่ดี การให้ความเชื่อถือ การตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการมีความรู้พื้นฐาน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ นำความรู้ความสามารถไปใช้ในสถานการณ์จริง 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ การองค์กรมีการสร้างกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ สร้างแรงจูงใจ เสริมกำลังใจภายในองค์กร สร้างมนุษยสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมภายในองค์กร มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน สร้างบรรยากาศความสุกสนานในสถานศึกษา ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสุข ความอบอุ่นเป็นกันเอง ทักทาย ยิ้มแย้ม แจ่มใสกับทุกคนในองค์กร และการแสดงออกด้วยอารมณ์ที่น่าเข้าปรึกษา ดูแลเอาใจใส่เป็นกันเอง 3) ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ การจัดตั้งคณะกรรมการหรือทีมที่มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ชัดเจนและส่งเสริมการพูดในเชิงบวก สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร เปิดโอกาสให้ทุกส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรเพื่อรับฟังความคิดเห็น ขอคำปรึกษาวางแผนร่วมกัน ดำเนินการแต่งตั้งภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการศึกษา เปิดโอกาสให้ทุกคนมีบทบาทในการพัฒนา ร่วมวางแผน รับฟังความคิดเห็น และใช้สถานที่ในสถานศึกษาได้ตามความจำเป็น 4) ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ การมีทักษะการสื่อสาร น่าสนใจ แต่งกายน่าเคารพนับถือ รู้จักพูดชี้แจ้งหรืออธิบายเหตุผลด้วยวาจาที่ชวนฟัง สุภาพไพเราะ สื่อสารตรงประเด็น สื่อสารด้วยวาจา ข้อความ เทคโนโลยี เลือกช่องบทางสื่อสารที่หลายหลายรวดเร็วและทันต่อเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูโกศลกิจจานุสิฐ (ปุญญโกสโล/พันธุ

รัตน์) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร”ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาด้านภาวะผู้นำการสื่อสารภาวะผู้นำด้านการตัดสินใจด้านการสร้างแรงจูงใจ และ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการตัดสินใจด้านการสร้างแรงจูงใจด้านภาวะผู้นำการสื่อสารด้านมนุษยสัมพันธ์และ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีกระบวนการ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา ขั้นที่ 2 การระบุข้อจำกัดของปัจจัย ขั้นที่ 3 การพัฒนาทางเลือกขั้นที่สการวิเคราะห์ทางเลือก ขั้นที่ 2 การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ขั้นที่อการนำผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ และขั้นที่การสร้างระบบควบคุมและประเมินผลด้วยความ เมตตา กรุณา แนะนำแนวทางการปฏิบัติที่ดีงามเพื่อพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก และ 3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางรักกรุงเทพมหานคร พบว่า 1. ภาวะผู้นำด้านการตัดสินใจมาบูรณาการให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำให้ใช้ความเมตตา บนพื้นฐานข้อเท็จจริงที่สังคมยอมรับตามกฎระเบียบ ประเพณี 2. ภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงจูงใจมีความเมตตาในการทำงานร่วมกันอย่างยุติธรรมในองค์กร 3. ภาวะผู้ด้านการสื่อสารสามารถติดต่อสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม 4. ภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงเพิ่มศักยภาพในการบริหารโรงเรียนให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม 5. ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ผู้บริหารยิ้มแย้ม แจ่มใสกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างบริสุทธิ์ใจปฏิบัติงานอย่างมีความสุข (พระครูโกศลกิจจานุสิฐ (ปุญญโกสโล/พันธุรัตน์), 2560) และสอดคล้องการผลงานวิจัยของ ปิยะดา ก่อวุฒิกุลรังษี ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรมโรงเรียน ป้อมนาคราชสวาทยานนท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6” ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารโรงเรียน ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และรายข้อ มี 5 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โนจฏฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย ปิโย น่ารัก เข้าถึงจิตใจ วัตตา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จัดพูดชี้แจงให้เข้าใจและภาวนีโย น่าเจริญใจ มีความรู้จริง ตามลำดับ และ 6. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม มีดังนี้ (1) ปิโย น่ารัก เข้าถึงจิตใจ มีนิสัยดีเข้าใจบุคลากรมีบุคลิกภาพดี แต่งกายเรียบร้อย และยิ้มแย้มแจ่มใส มีอัธยาศัยไมตรีจิตดี อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 (2) ครุ น่าเคารพ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ อารมณ์หนักแน่นทุกสถานการณ์เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร และมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 (3) ภาวนีโย น่าเจริญใจ มีความรู้จริงต้องไม่เผด็จการในการสั่งงาน ผู้นำต้องมีความเป็นประชาธิปไตย และมีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 (4) วตตา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักพูดชี้แจง ให้เข้าใจ สื่อสารเข้าใจง่ายเวลาสั่งงาน ชัดเจนและวางแผนพัฒนางานการศึกษาที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 (5) วจนกขโม ทนต่อถ้อยคำพร้อมรับฟังคำปรึกษา มีความอดทนทุกสถานการณ์และสร้างเครือข่ายการบริหารให้คำปรึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 (6) คมภีรณจ กถ กัตตา ชี้แจงเรื่องล้ำลึกให้เข้าใจได้ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานและมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนสู่สาธารณชน อยู่ในระดับมากมี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และ (7) โน จฏฐาเน นิโยชเย ผู้นำไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย และต้องมีศีลธรรมประจำใจ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุป

ระดับสภาพการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยได้พบว่า ผู้นำมีการอบรมพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะการใช้นวัตกรรม ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา สร้างมนุษยสัมพันธ์ สร้างความอบอุ่น อารมณ์ดี สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส สร้างความร่วมมือภายในองค์กร และสื่อสารชัดเจน ตรงประเด็น จึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ดังต่อไปนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

2) ผู้บริหารสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านภาวะผู้นำของตนเองโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

3) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแลกเปลี่ยนภาวะผู้นำระหว่างผู้บริหาร โดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นอื่นที่ยังไม่ได้ศึกษา หากมีการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยดังนี้

1) ควรมีการศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยประยุกต์ใช้กับหลักทุติยปาปณิกสูตรด้านทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารของผู้นำ

2) ควรมีการศึกษากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยประยุกต์ใช้กับหลักทุติยปาปณิกสูตร ด้านทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารของผู้นำ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *นิยามคำศัพท์หลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2553*. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย).

กิติ ตยัคคานนท์. (2553). *เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ*. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๐). (กรุงเทพมหานคร: เปลวอักษร).

พัชรา วาณิชวศิน. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน).

ณรงค์ศักดิ์ วะโร. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นนทกร อรุณโน. (2559). *“การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 17”* . วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ปิยะดา ก่อวุฒิกุลรังสี. (2560). *“แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรมโรงเรียนป้อมนาคราชสวาทยานนท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6”*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา . บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุวรรณ ธมฺมาวุโธ (เลิศสมาจาร). (2558) *“ภาวะผู้นำของผู้บริหารต่อการพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนนนทรีวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวากรุงเทพมหานคร”*. วิทยานิพนธ์หาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศรสวรรค์ บุญณกรณ์ชัย. (2561). *“ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนทวีธาภิเศก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1”*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก.

สุภาพร ภูสมที่. (2559). *“ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19”*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.